

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการวิจัยแบบหลายวิธี (Multi Methods Research Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในกองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนในกองบิน 41 ที่มีอายุระหว่าง 13-21 ปี จำนวน 127 คน เพื่อตอบแบบสอบถามด้านศักยภาพของเยาวชน และมีการคัดเลือกเยาวชนที่ค่อนข้างมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม จากการตอบแบบสอบถาม สนทนาและการสัมภาษณ์ จำนวน 21 คน เป็นชาย 12 คน หญิง 9 คน และผู้ปกครองของเยาวชนที่ค่อนข้างมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมจำนวน 16 คน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ผลที่ออกมาเป็นโครงการ และกิจกรรมจากการจัดกิจกรรมกระบวนการ AIC ในเยาวชน โดยผู้วิจัยได้ใช้การประยุกต์รูปแบบของกระบวนการดำเนินงานสู่การเป็นสถานที่ส่งเสริมสุขภาพ เป็นแนวทางในการศึกษาตามขั้นตอนของผลการใช้กระบวนการเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของเยาวชนในกองบิน 41 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์บริบท

การบริหารของกองบิน 41 มีการจัดระบบบริหารเป็นฝ่ายต่าง ๆ โดยมีผู้บังคับการกองบิน 41 เป็นผู้บังคับบัญชาที่ได้รับนโยบายจากสายวิทยาการ หรือส่วนกลางให้ยึดถือปฏิบัติตามรูปแบบของทหารเป็นสำคัญ ระบบการทำงานจึงยังเป็นแบบสั่งการ กิจกรรมใด ๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมต้องมาจากส่วนกลางเป็นผู้กำหนดไปยังกองบินต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมีผู้บังคับการกองบิน 41 เป็นผู้รับนโยบายมาดำเนินการ และได้มอบหมายให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการต่อไป

เยาวชนในกองบิน 41 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 13-15 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และสถานภาพของบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ร่วมกัน พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง และสูงมาก และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง และเหมาะสม แต่ก็

ยังมีเยาวชนอีกหลายคนที่ยังมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมในด้านพฤติกรรมการเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และการใช้เวลาว่างที่ไม่เกิดประโยชน์ เพื่อให้เยาวชนเหล่านี้มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมจึงนำเยาวชนดังกล่าวมาร่วมกันสนทนากลุ่มเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมในทั้ง 3 ด้าน และพบว่ายาเสพติดที่เยาวชนเสพส่วนใหญ่คือ บุหรี่ และเหล้า ส่วนสาเหตุของการเสพติดคือ อยากลอง การขาดความรักและความอบอุ่น จากครอบครัว ถูกสังคมชักชวน จากทัศนคติส่วนตัว และจากความคาดหวังของพ่อแม่ ในด้าน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากการรับวัฒนธรรมและค่านิยมแบบตะวันตก การแต่งกาย ที่ล่อแหลม การใช้ของใช้ราคาแพง สื่อต่าง ๆ ที่ยั่วยวน ล่อใจ และการชอบเที่ยวกลางคืนตาม สถานบันเทิง ในด้านการใช้เวลาว่างส่วนใหญ่จะเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากเกินไป เดินเที่ยวตาม ห้างสรรพสินค้า มั่วสุมและการเที่ยวตอนกลางคืนตามสถานบันเทิง

2. การหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมและการตรวจสอบแนวคิด

เป็นการสนทนาเยาวชน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเข้าใจในปัญหา ที่เกิดขึ้นของเยาวชนให้ตรงกัน โดยใช้หลักยุทธศาสตร์ชี้แนะขึ้นา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แต่ละกลุ่ม ได้แสดงความเห็น ความรู้สึกนึกคิดออกมา และพบว่าทั้ง 3 กลุ่มให้ความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี และจากการสนทนา พูดคุย ชักถามถึงสาเหตุ ของปัญหาพฤติกรรมการเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และการใช้เวลาว่าง เพื่อเป็นการ ตรวจสอบความเข้าใจในปัญหาให้ไปในทิศทางเดียวกันของเยาวชนในทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าทั้ง 3 กลุ่ม ได้รับรู้ และมีความเข้าใจของปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน

3. การกำหนดโครงการและกิจกรรม

เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ โครงการ และกิจกรรม โดยการจัดเวทีเชิงปฏิบัติการของ เยาวชนโดยใช้กระบวนการ AIC เพื่อเข้าสู่การระดมสมอง มองอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งการ มองอดีตและปัจจุบันเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปร่วมกันสร้างภาพจากจินตนาการสู่อนาคตที่ทุกคน ต้องการ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสมแล้วกำหนดโครงการและกิจกรรมเพื่อ แก้ไขปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของเยาวชนออกเป็นข้อ ๆ ในด้านพฤติกรรมการเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และการใช้เวลาว่าง

4. การลงมือปฏิบัติ

การจัดโครงการ “กีฬาเยาวชนทหารอากาศพันท้ายยาเสพติด” เป็นการจัดกิจกรรมตามความต้องการที่แท้จริงของเยาวชนจากการทำกระบวนการ AIC โดยที่ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็มีความเห็นตรงกันที่จะจัดโครงการและกิจกรรมนี้ขึ้นมา เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการออกกำลังกายคือ มีการฝึกสอนกีฬาฟุตบอล และว่ายน้ำ อีกทั้งมีกิจกรรมการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด โดยมีการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือของผู้ปกครองที่สนับสนุนให้เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรม

5. การติดตามและประเมินผล

จากการดำเนินโครงการ “กีฬาเยาวชนทหารอากาศพันท้ายยาเสพติด” พบว่าเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีอายุต่างกันมากเกิน และไม่สนใจในการจัดอบรมทำให้กิจกรรมดำเนินไปไม่ราบรื่นในช่วงแรก ๆ แต่เมื่อมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดอบรมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น และมีเกมสอดแทรกในกิจกรรมพบว่าเยาวชนได้ให้ความสนใจ เกิดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และกระตุ้นให้เยาวชนหนีห่างจากยาเสพติด ส่วนในกิจกรรมกีฬาฝึกสอนฟุตบอล และว่ายน้ำ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการฝึกซ้อม และเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี อีกทั้งได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ และกิจกรรม และประสบผลสำเร็จได้ดีในระดับหนึ่ง

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์บริบท

การบริหารของกองบิน 41 พบว่าระบบการทำงานยังเป็นแบบสั่งการ ซึ่งผู้บังคับการกองบิน 41 จะรับนโยบายจากระดับบนหรือส่วนกลางมาดำเนินการต่อไปยังผู้บังคับบัญชาในแต่ละฝ่ายและต่อไปยังกลุ่มเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการ บางครั้งที่เจ้าหน้าที่ต้องมียานหรือภาระมากอยู่แล้ว แต่ก็ยังต้องมารับผิดชอบงานใหม่ที่ระดับบนสั่งการลงมาให้ทำอีก และไม่สามารถที่จะปฏิเสธงานได้เลยถึงแม้ว่างานจะมีมากเพียงใดก็ตาม ซึ่งจะส่งผลให้งานที่ทำไปไม่มีประสิทธิภาพ และคุณภาพที่ดีพอ เพราะเป็นงานที่รีบเร่งให้เสร็จไปเท่านั้น อีกทั้งการสั่งการจากระดับบนให้มีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมบางครั้งอาจเป็นสิ่งที่ชุมชนไม่มีความต้องการให้เกิดขึ้น ฉะนั้นกิจกรรมที่ทำไปบางครั้งจึงไม่มีความสำคัญกับชุมชนอย่างแท้จริง ไม่เกิดความยั่งยืน และยังขัดกับกระแสของสังคมในปัจจุบันที่เน้นให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เพื่อรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรภายใน

ชุมชน มีกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน จะเห็นได้ว่าระบบการทำงานแบบสั่งการกับกระแสของประชาสังคมมีความขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิง แต่ถ้าจะให้ทั้ง 2 ส่วนนี้ไปด้วยกันได้คงเกิน 41 นาทีที่จะมีการประสานงานระหว่างชุมชนกับส่วนกลางให้มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกันก่อน ก็จะทำให้เกิดนโยบายตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชนได้

จากการศึกษาด้านศักยภาพของเยาวชนในด้านความเชื่อทางด้านสุขภาพ และด้านพฤติกรรมสุขภาพ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเชื่อทางด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง แต่ก็ยังมีเยาวชนอีกหลายคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น รู้ว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งไม่ดี และทำลายสุขภาพแต่เยาวชนบางคนก็ยังสูบบุหรี่โดยไม่ได้นิ่งถึงผลเสียที่ตามมาภายหลัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลาย ๆ สาเหตุ ได้แก่ ความอยากลอง การขาดความอบอุ่นในครอบครัว และเพื่อนชักชวนให้เสพ

จากการสนทนากลุ่มด้านปัญหาของเยาวชนที่ค่อนข้างมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมในด้านพฤติกรรมกาเสพติด พบว่าสาเหตุการเสพติดของเยาวชนส่วนใหญ่เพราะความอยากลอง ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว และเพื่อนชักชวนให้เสพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2539) ที่พบว่าสภาพครอบครัว และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวรวมทั้งเพื่อนมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากต่อการเสพติดในวัยรุ่น และ สามารถสิทธิสาร (2538) ที่พบว่า สาเหตุของการเสพติดส่วนใหญ่บอกว่า อยากรู้ อยากลอง รองลงไปคือเพื่อนชักชวน

ในด้านพฤติกรรมทางเพศพบว่าเยาวชนชายส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับผู้หญิงว่าไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงสามารถมีเพศสัมพันธ์กันได้ เพราะเป็นเรื่องของธรรมชาติที่ธรรมชาติสร้างให้ชายหญิงมาคู่กันซึ่งสอดคล้องกับ จีรพรรณ อินทา (2542) ที่ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของวัยรุ่นว่าการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเป็นเรื่องธรรมชาติ ไม่ควรเป็นเรื่องผิดศีลธรรม และพบว่าการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนชายกับแฟนส่วนใหญ่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัย เนื่องจากทำให้เสียความรู้สึก หมดอารมณ์ทางเพศ และกลัวฝ่ายหญิงจะคิดว่ากลัวจะติดโรคจากฝ่ายหญิง จึงไม่มีการป้องกันจากพฤติกรรมดังกล่าวของเยาวชนชาย ถ้าสมมติว่าฝ่ายหญิงมีเชื้อเอชไอวีอยู่แล้วมีเพศสัมพันธ์กัน โดยเยาวชนชายคนนั้นไม่ใช้ถุงยางอนามัยคงต้องติดเชื้อเอชไอวีจากฝ่ายหญิงไปด้วย เพราะความมกง่าย และความเกรงใจต่อฝ่ายหญิง ซึ่งปัจจุบันการมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือหญิงสาวที่ไปจับตามสถานบริการฝ่ายชายมักจะไม่มีการป้องกันตนเอง เนื่องจากมีความคิดว่าคงไม่ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากลัวในอนาคตต่อไปอาจมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นจำนวนมากขึ้นเพราะความมกง่ายเช่นนี้ และพบว่าเยาวชนชายต้องการมีเพศสัมพันธ์กับ

ผู้หญิงที่บริสุทธิ์ไม่เคยผ่านชายใดมาก่อนเพราะจะทำให้มีความสุขทางเพศมากยิ่งขึ้น ส่วนเยาวชนหญิงส่วนใหญ่จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟน โดยให้เหตุผลว่าเพราะความรัก

ในด้านการใช้เวลาว่างในช่วงปิดเทอมฤดูร้อนของเยาวชนจะมีเวลาว่างมาก บางครั้งเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย เซ็ง ฟุ้งซ่าน และต้องการเพื่อนจึงต้องหากิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่สนุกสนานหรือผ่อนคลายทำ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างเล่นเกมคอมพิวเตอร์ โดยจะนัดเพื่อนที่บ้านอยู่ใกล้กันไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่ร้านนอกกองบิน 41 เพราะบางร้านสามารถเล่นเกมคอมพิวเตอร์ และสามารถสูบบุหรี่ในร้านได้โดยเสรี ด้วยเหตุนี้เองอาจกล่าวได้ว่าบางร้านที่ให้เยาวชนเข้าไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์และสูบบุหรี่ได้ อาจเป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชน เนื่องจากการที่เยาวชนเข้าไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์ในร้านดังกล่าวอาจเกิดการเลียนแบบเยาวชนที่สูบบุหรี่ได้

2. การหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมและการตรวจสอบแนวคิด

จากการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเยาวชนเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วม และการตรวจสอบแนวคิดพบว่ามีความเห็นดังนี้

พบว่าผู้ปกครองของเด็กที่ค่อนข้างมีปัญหาส่วนใหญ่ติดตามดาอยู่ด้วยกัน และมีอาชีพรับราชการทหารในกองบิน 41 มีรายได้ที่แน่นอน แต่บางครอบครัวก็มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ และมีหนี้สิน มารดาส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านหรือเป็นแม่ค้าขายอาหารอยู่ในกองบิน 41 ในช่วงใกล้เปิดเทอมของลูกติดตามดาบางครอบครัวที่มีปัญหาในเรื่องเงิน จะเริ่มเครียดมากขึ้นเนื่องจากคิดว่าจะหาเงินที่ใดมาใช้จ่ายในครอบครัว และค่าเทอมของลูกตนเองอีก ซึ่งบางครอบครัวถึงขั้นทะเลาะกันระหว่างบิดามารดา เพราะเรื่องเงินที่ใช้จ่ายภายในครอบครัวไม่เพียงพอทำให้บิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิด และอบรมสั่งสอนลูกมากนักเพราะต้องทำงานหาเงินเพิ่มมากขึ้น ลูกขาดความรักความอบอุ่นและความเอาใจใส่ บางครั้งพาลใช้อารมณ์ตนเองไปลงที่ลูกของตนเอง สิ่งเหล่านี้ทำให้ลูกเกิดความรู้สึกคับข้องใจ ไม่เข้าใจบิดามารดา อีกทั้งเยาวชนวัยนี้เป็นวัยที่ใจร้อน หุนหันพลันแล่น บางทีอาจคิดประชดชีวิต และหันไปพึ่งยาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุขเกษม วงศ์สุวรรณ และ อวีวรรณ อินทรโต (2537) ที่พบว่าการที่ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่เป็นจุดรวมยึดเหนี่ยวจิตใจของสมาชิกครอบครัว บิดามารดาไม่มีเวลาใกล้ชิดลูก บุตรขาดความรักและเอาใจใส่ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่น่าเด็กไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้ปกครองเริ่มมีความเข้าใจในปัญหาของเยาวชนเพิ่มมากขึ้นจะเห็นได้จากการที่ผู้ปกครองหลาย ๆ คนได้แสดงความเห็นว่า “บางครั้งรู้สึกหงุดหงิดจากการทำงานมาเหนื่อย ๆ เมื่อเห็นลูกทำอะไรไม่ถูกใจก็จะเกิดอารมณ์ และดุตำหนิมาทันที หลายครั้งที่ดุตำลูกในอารมณ์ที่

หุจดหิด" ซึ่งมีอีกหลาย ๆ คนกล่าวเสริมว่า "หลายครอบครัวเป็นเช่นนั้น" และพบว่าในการแก้ไข ปัญหาของเยาวชนในด้านพฤติกรรม การเสพยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และการใช้เวลาว่างของ เยาวชน ส่วนใหญ่คิดว่าควรมีการจัดกิจกรรมที่เยาวชนมีความต้องการ และความสนใจเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อเยาวชนในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม โดยกิจกรรมที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการ แก้ไขปัญหาของเยาวชนมีดังนี้

- ด้านพฤติกรรม การเสพยาเสพติด เห็นว่าควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เยาวชน ในเรื่องยาเสพติด เพื่อให้เยาวชนเกิดความรู้ ความตระหนักถึงปัญหา และรู้จักหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ ควรจัดกิจกรรมกีฬาตามความถนัด และความสนใจของเยาวชนเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้เล่นกีฬา ดีกว่าไปทำอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสม และควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการรณรงค์ ต่อต้านยาเสพติด

- ด้านพฤติกรรมทางเพศ เห็นว่าควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่อง เพศศึกษา และควรให้โอกาสเยาวชนได้จัดรายการวิทยุในกองบิน 41 ในเรื่องการเพศสัมพันธ์ เพื่อให้เยาวชนเกิดความรู้ ความตระหนักถึงปัญหา และนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

- ด้านการใช้เวลาว่าง เห็นว่าควรจัดฝึกสอนวิชาชีพต่าง ๆ ตามความถนัด และความ สนใจของแต่ละบุคคล ควรจัดให้ครอบครัวภายในกองบิน 41 ได้ท่องเที่ยวตามสถานที่สำคัญ ๆ เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ภาพที่ดีภายในครอบครัว และควรจัดหาสถานที่ที่เป็นจุดศูนย์รวมแก่เยาวชน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเยาวชน

จากกิจกรรมเหล่านี้ที่ผู้ปกครองเสนอความคิดเห็น อาจกล่าวได้ว่าผู้ปกครองมีความ เข้าใจในเยาวชนมากขึ้น เนื่องจากเข้าใจในธรรมชาติของเยาวชนวัยนี้ที่ต้องการเพื่อน ต้องการมี สังคมของตนเอง การเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน สิ่งเหล่านี้จะทำให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจกับสิ่งที่ได้ทำ และมี พฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมได้

พบว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะทำหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ของแต่ละฝ่าย โดยผู้บังคับบัญชาของแต่ละฝ่ายก็ได้รับคำสั่งมาจากผู้บังคับการกองบิน 41 ที่ได้รับ มอบหมายจากส่วนกลาง ฉะนั้นการจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งต้องได้รับนโยบายจากส่วนกลาง เป็นหลัก ซึ่งบางครั้งกิจกรรมที่มาจากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับมอบหมายจาก ผู้บังคับบัญชาให้ทำ แต่บางกิจกรรมไม่ต้องการจัดกิจกรรมขึ้น เนื่องจากมีเหตุผลคือ งานที่มี มากพออยู่แล้วยังมีงานอื่นมาให้ทำอีก และเป็นงานที่เร่งด่วนต้องรีบทำ อีกทั้งเป็นคำสั่งของ ผู้บังคับบัญชาระดับบนไม่อาจปฏิเสธงานได้ทำให้ผลงานที่ออกมาอาจไม่ดีเท่าที่ควร และไม่มี

คุณภาพได้ จากการสนทนากลุ่มพบว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในปัญหาเยาวชนมากขึ้น จะเห็นได้จากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาด้าน พฤติกรรมการเสพยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และการใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสม ฉะนั้นถ้ามีการ จัดกิจกรรมที่เยาวชนมีความสนใจ และตามความต้องการของเยาวชนก็จะเป็นการแก้ไขปัญหามาของ เยาวชนได้ตรงสาเหตุ แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องทำหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนกลางจึงเป็นการยากที่จะจัดกิจกรรมใด ๆ ตามความต้องการที่แท้จริง ของเยาวชน แต่ในบางกิจกรรมที่ทางส่วนกลางให้จัดกิจกรรมขึ้นก็เป็นกิจกรรมที่เยาวชนมีความ ต้องการ ซึ่งกิจกรรมที่ส่วนกลางสั่งให้จัดกิจกรรมแก่เยาวชนกองบิน 41 มีดังนี้

- โครงการกีฬาเยาวชนทหารอากาศพัฒนาศักยภาพยาเสพติด โดยในกิจกรรมมีการอบรมให้ ความรู้เรื่องยาเสพติด และการจัดฝึกสอนกีฬาฟุตบอล และว่ายน้ำแก่เยาวชนเพื่อให้เยาวชนได้ใช้ เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในช่วงปิดเทอมฤดูร้อน

- โครงการค่ายอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดเพื่อเยาวชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ ข้าราชการในกองบิน 41 และผู้ที่สนใจได้มีโอกาสเข้าร่วมการฝึกเป็นผู้นำในการเป็นวิทยากร และ ขยายเครือข่ายในการทำงานด้านป้องกัน และต่อต้านยาเสพติดเพื่อเยาวชน

- โครงการเยาวชนสัมพันธ์ป้องกันยาเสพติดโดยเป็นการจัดอบรมให้ความรู้แก่ เยาวชนในเรื่องยาเสพติด

พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในปัญหาที่เยาวชนกำลังเผชิญอยู่ และมีความ เข้าใจในผู้ปกครองมากขึ้น จะเห็นได้จากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นของเยาวชนแต่ละคน โดยคิดว่าที่ผู้ปกครองทำอะไรที่ขัดแย้งกับตนเองก็เพื่ออยากให้ตนเองได้ดีเป็นคนดีของสังคม และ เข้าใจว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะทำหน้าที่ตามที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการลงมาเท่านั้น ด้วยเหตุผล ดังกล่าวเยาวชนจึงมีความเข้าใจปัญหาของทั้ง 2 กลุ่ม

จากการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเยาวชนเพื่อหาแนวทาง แก้ไขปัญหาร่วมพบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีความเข้าใจปัญหาของเยาวชน และจากการสนทนากลุ่ม แยกทีละกลุ่มแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นในปัญหาของเยาวชนได้อย่างเต็มที่ และมีการถกเถียง ในบางประเด็นที่มีความเห็นของแต่ละฝ่ายขัดแย้งกัน แต่ก็ไม่มีปัญหากันมากนัก เพราะจากความเห็น ไม่ตรงกันของแต่ละคนจะนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไขปัญหามาของเยาวชนได้ในที่สุด

การตรวจสอบแนวคิดเป็นกระบวนการที่ให้เยาวชน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ทบทวน และตรวจสอบแนวความคิดของตนเองเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านพฤติกรรมและการเสพยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และการใช้เวลาว่างของเยาวชนให้ถูกต้อง และมีความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงกัน จากการมีส่วนร่วมในการจัดสนทนากลุ่มที่แยกที่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัยจะสังเกต สัมภาษณ์ ชักถามเพื่อตั้งประเด็นคำถามให้แต่ละคนได้ตอบ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มได้กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนออกมาให้กลุ่มทราบ และยังเป็น การกระตุ้นให้ผู้อื่นต้องแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารทางวิชาการเรื่องแนวคิดการสนทนากลุ่มของวีรสิทธิ์ สุทธิไตรย์ และโยธิน แสงดี (2531) และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนกับครอบครัว และผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

3. การกำหนดโครงการและกิจกรรมโดยใช้เทคนิคกระบวนการ AIC

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้เทคนิคกระบวนการ AIC ในกลุ่มเยาวชนที่มีเป้าหมายในการสร้างพลังสร้างสรรค์ของทุกคนให้มีส่วนร่วมในการระบุถึงปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของตนเอง รวมไปถึงการลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาของเยาวชนในด้าน พฤติกรรมและการเสพยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และการใช้เวลาว่าง จากกระบวนการดังกล่าว เริ่มจากการมองอดีต และปัจจุบัน ซึ่งทำให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความเข้าใจใน ปัญหาและพฤติกรรมเสี่ยงในภาพรวมของเหตุการณ์ที่ทุกคนได้รับ ซึ่งพบว่าเยาวชนได้ร่วมกัน แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและพฤติกรรมเสี่ยงทั้งในอดีตและปัจจุบันได้เป็นอย่างดีโดยผู้วิจัยและคณะจะช่วยกันกระตุ้นให้แต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ของแต่ละคนออกมา จากนั้นผู้วิจัยให้เยาวชนนำประสบการณ์ที่ได้รับมาเชื่อมโยงกับความรู้ ความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้มองภาพในอนาคตว่าเยาวชนในกองบิน 41 ควรเป็นอย่างไร เพื่อให้บรรลุร่วมของ เยาวชน ซึ่งพบว่าทุกคนได้ร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน โดยมองว่าทุกฝ่ายต้องช่วยเหลือกัน ไม่ใช่ให้เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเท่านั้น โดยผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของ เยาวชนที่ต้องการความเป็นอิสระ และเป็นທີ່ปรึกษาเมื่อเยาวชนต้องคำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ รุจา ภูไพบูลย์ (2534, หน้า 103) ที่พบว่าในระยะที่ครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น ครอบครัว ควรให้ความอิสระแก่เด็กวัยนี้ โดยที่บิดามารดาไม่ได้ละเลยที่จะเป็นผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาเมื่อ จำเป็น เพื่อทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกอบอุ่น เกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต ส่วนเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องควรเป็นผู้ที่คอยดำเนินการ ประสานงาน อำนวยความสะดวก และให้การสนับสนุนตาม

ความต้องการที่แท้จริงของเยาวชน เพื่อการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นสุภาพที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนได้ตรงสาเหตุมากที่สุด และหลังจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของเยาวชนจึงมีการกำหนดโครงการ และกิจกรรม โดยให้เยาวชนดูว่าตนเองสามารถรับผิดชอบเรื่องใดด้วยความสมัครใจ ทำให้เกิดพันธะสัญญาแก่ตนเอง เพื่อควบคุมตนเองให้ปฏิบัติจนบรรลุผลตามเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มในการแก้ไขปัญหทั้ง 3 ด้านของเยาวชน

ด้านพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด

พบว่าเยาวชนมีความสนใจในปัญหาเรื่องยาเสพติด โดยได้เขียนโครงการชื่อ "ปลูกจิตสำนึกในการต่อต้านยาเสพติดในเยาวชนกองบิน 41" เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติดได้เรียนรู้กฎหมาย ในเรื่องการกระทำผิดพระราชบัญญัติยาเสพติด รู้จักการปฏิเสธ และรู้จักการทำงานเป็นทีมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

โครงการ "กีฬาต่อต้านยาเสพติด" พบว่าเยาวชนมีความสนใจในด้านกีฬาเป็นจำนวนมาก และเพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ห่างไกลจากยาเสพติด จึงควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนได้ฝึกกีฬา เรียนรู้กติกาการแข่งขันในกีฬาที่ตนเองสนใจให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสามัคคีในหมู่คณะ และรู้จักการทำงานเป็นทีม โดยจากการติดตามทั้ง 2 โครงการนี้ ทางกองบิน 41 ได้จัดโครงการทั้ง 2 ขึ้นให้อยู่ในโครงการเดียว โดยใช้ชื่อโครงการว่า "กีฬาเยาวชนทหารอากาศพัฒนากายยาเสพติด" ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาการดำเนินงานของการจัดโครงการ และติดตามประเมินผลโครงการนี้ (โดยจะอยู่ในข้อ 4 การลงมือปฏิบัติ และข้อ 5 การติดตามและประเมินผล)

ด้านพฤติกรรมทางเพศ

พบว่าเยาวชนได้ให้ความสนใจในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยเรียนว่าเป็นปัญหาสำคัญต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ โดยได้เขียนโครงการ "คิดลึกนึกก่อนมีเพศสัมพันธ์" เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยเรียน รู้จักป้องกันตนเอง รู้เท่าทันกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เสี่ยงและอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ จากการติดตามยังไม่มีมีการดำเนินการเนื่องจากต้องใช้งบประมาณสูงในการจัด และต้องผ่านการพิจารณาอีกหลายขั้นตอน

ด้านการใช้เวลาว่าง

พบว่าเยาวชนได้มีความสนใจที่จะใช้เวลาว่างในช่วงปิดเทอมฤดูร้อนในการมีกิจกรรมของแต่ละชมรมที่แต่ละคนสนใจ โดยอาจมีการจัดหาสถานที่สำหรับแต่ละชมรม โดยได้เขียนโครงการ "ชมรมเยาวชนกองบิน 41" เพื่อเยาวชนจะได้รวมกลุ่มในแต่ละชมรมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน ฝึกการทำงานเป็นทีมและได้ใช้เวลาว่างให้

เกิดประโยชน์ จากการติดตามได้มีการดำเนินงานไปบ้างแล้ว โดยเริ่มจากการได้งบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพจำนวน 300,000 บาท เพื่อจัดสร้างสถานที่ และเป็นศูนย์รวมของ เยาวชนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน และมีแนวโน้มว่าน่าจะเกิดเป็นชมรมต่าง ๆ ได้ในอนาคต

โครงการ “ชมรมเชียร์เยาวชนกองบิน 41” พบว่าเยาวชนได้ให้ความสนใจในชมรม เชียร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยให้เหตุผลว่าเป็นการสร้างสีสันให้กับการแข่งขันกีฬา และรวมกลุ่ม ผู้ที่สนใจให้มีการพัฒนาความสามารถในการเชียร์กีฬาให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ด้วย จากการติดตามยังไม่มีผลการดำเนินการเนื่องจากยังไม่มีกรรวมกลุ่มผู้ที่สนใจอย่าง ชัดเจน

4. การลงมือปฏิบัติ

จากการดำเนินงานตามโครงการ “กีฬาเยาวชนทหารอากาศพันธุ์ยาเสพติด” จากการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีโครงการ และกิจกรรม สอดคล้องและตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมตามความต้องการ ของเยาวชนเอง พบว่าเยาวชนได้ให้ความสนใจในโครงการและกิจกรรมนี้เป็นจำนวนมาก และมีความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการระดม สมอเพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ในการกำหนดปัญหา ลำดับความสำคัญของปัญหา เยาวชนจึงได้ให้ ความสำคัญและให้ความร่วมมือโดยมีพันธสัญญาผูกพันไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิต อ่อนดำ (2533) ที่ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกิจกรรมการระดมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการกำหนดปัญหา ลำดับความสำคัญของปัญหา ถ้าประชาชนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ แล้ว ประชาชนย่อมยินดีให้ความร่วมมือหรือมีพันธะกรณีในเรื่องนั้น ๆ

ในด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพบว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ให้การ สนับสนุนเห็นความสำคัญของโครงการ และกิจกรรมนี้เป็นอย่างมากทั้งนี้อาจเพราะเป็นนโยบายที่ มาจากส่วนกลางให้จัดขึ้นและการที่ทุกฝ่ายมองเห็นความสำคัญของพิษภัยยาเสพติดที่เป็นปัญหา สำคัญของประเทศไทยที่ต้องรีบช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้สิ้นไป

5. การติดตามและประเมินผล

จากการติดตามและประเมินผลของโครงการ "กีฬาเยาวชนทหารอากาศพันธุ์ยาเสพติด" พบว่าเยาวชนหลายคนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น เยาวชนที่สูบบุหรี่คนหนึ่งแต่เดิมไม่กล้ามาเล่นกีฬากับเพื่อน ๆ เพราะกลัวเพื่อนไม่ยอมรับ แต่เมื่อเกิดโครงการ และกิจกรรมนี้ขึ้นตามความต้องการของตนเอง และกลุ่มทำให้เกิดความอยากที่จะมาเล่นฟุตบอล และร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ และมีความตั้งใจที่จะเลิกสูบบุหรี่ให้ได้ หรือเยาวชนอีกหลายคนที่มีใช้เวลาว่างในการเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากเกินไป เมื่อเกิดโครงการ และกิจกรรมนี้ขึ้นก็ทำให้เยาวชนเหล่านั้นเล่นเกมคอมพิวเตอร์น้อยลงกว่าเดิม เพราะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการเล่นกีฬาที่ตนเองสนใจจากโครงการ และกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความต้องการของเยาวชนเมื่อเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีความรู้ และทัศนคติต่อพิษภัยของยาเสพติดมากขึ้น และส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตนไปในแนวทางที่เหมาะสมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัฒน์ ปาลรังษี (2537) ที่พบว่าหลังจากที่มีความรู้ เจตคติที่เหมาะสมก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ทางกองบิน 41 ควรจัดกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งตามความต้องการที่แท้จริงของเยาวชนมากขึ้น มิใช่เกิดจากการสั่งการจากระดับบนลงมาเพียงฝ่ายเดียว โดยอาจมีการประสานงานของเจ้าหน้าที่ระหว่างความต้องการหรือกิจกรรมที่เยาวชนสนใจให้เกิดขึ้นกับนโยบายจากส่วนกลางหรือระดับบนให้มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่เยาวชนต้องการอย่างแท้จริง

2. ควรมีการจัดเวทีให้เยาวชน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกร่วมคิด และข้อคิดเห็นของแต่ละคนให้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมของเยาวชน

3. ควรมีการเชื่อมโยงกับร้านเกมคอมพิวเตอร์ที่เปิดบริการมิให้เยาวชนเข้าไปใช้บริการ โดยสามารถเสพยาเสพติดได้อย่างเสรี เพราะอาจนำไปสู่การมั่วสุมของเยาวชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษากลุ่มเป้าหมายที่มีอายุระหว่าง 13-21 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความต่างกันของอายุมากเกินไปทำให้เป็นการยากต่อการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายในแต่ละวัยที่ต่างกัน เพื่อให้ได้กิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ควรกำหนดการศึกษาวิจัยในกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุไม่ต่างกันมากนัก

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ในขั้นตอนของการจัดกระบวนการ AIC ได้จัดเฉพาะเยาวชนเท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนกว่า และทุกฝ่ายจะได้เห็นความสำคัญในปัญหาร่วมกัน ควรจัดกระบวนการนี้ขึ้นโดยให้ทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา หาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันและร่วมกันดำเนินการตามกิจกรรมที่กลุ่มกำหนดไว้

3. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาตั้งแต่ขั้นตอน การวิเคราะห์บริบท (Context Analysis) การหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วม การตรวจสอบแนวคิด การกำหนดโครงการ และกิจกรรม การลงมือปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลของโครงการว่าได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์เท่าไร เพื่อให้ได้งานวิจัยที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นควรติดตาม ประเมินผลของโครงการในระยะยาวถึง Effect (ผลประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับ) และ Impact (ผลกระทบต่อองค์กร ชุมชนระยะยาว) ด้วย